

آسیب‌شناسی فیلم‌نامه‌نویسی کمدی در سینمای معاصر ایران ۱۳۸۰-۱۳۹۵

پژوهش «آسیب‌شناسی فیلم‌نامه‌نویسی کمدی در سینمای معاصر ایران ۱۳۸۰-۱۳۹۵» (با بررسی شش عنصر کمدی از دید ملوین هلیتزر) را فاطمه مولازاده در پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات انجام داده و در سال ۱۳۹۸ منتشر شده است.

مقدمه

تجربه آثار کمدی در سینمای معاصر ایران ما را با واقعیتی روبه‌رو می‌کند؛ واقعیتی که از ایرادهایی در فیلم‌نامه بسیاری از این آثار سخن می‌گوید. دنیا و شخصیت‌هایی که اغلب غیرقابل باورند. چنین تصور می‌شود که کمدی آن است که شخصیت‌ها مدام خنده سر دهند و برای خنداندن تماشاگر به هر روشی متوسل شوند. این آسیب نه تنها به سینمای کمدی کشور که به طنزنویسی معاصر نیز وارد است. این پرسش که مشکل در کجاست، ما را به نظریه‌های کمدی سوق می‌دهد. کتاب‌های زیادی در نظریه‌های کمدی به رشته تحریر درآمده است. نویسندگان ایرانی نیز کمابیش از آن‌ها آگاهند، ولی مشکل همچنان باقی است. باید دید مسئله کجاست. شکل‌گیری نگارش خلاق در حوزه کمدی در غرب با «ملوین هلیتزر» آغاز می‌شود. وی از شش عنصر نام می‌برد که باید در هر اثر طنزی با کیفیتی خاص حضور داشته باشد تا اثر طنز آن‌گونه که باید شکل گیرد. در این بررسی برای تشخیص ایراد اصلی فیلم‌نامه‌نویسی در سینمای ایران این شش عنصر در این آثار به صورت ترکیبی کمی و کیفی تحلیل شده‌اند. گرچه نظریه‌های کلاسیک کمدی چون وارونگی و عدم‌تجانس گاه شرط شکل‌گیری دنیای کمدی است، ولی برای زیبایی یک اثر کمدی کافی نیست. بررسی این شش عنصر و رفع آن‌ها برای رفع ضعف سینمای کمدی ایران امری ضروری است. ملوین هلیتزر، استاد فقید ارتباطات دانشگاه اوهایو این شش عنصر را در کتابی تحت عنوان راز و رمز کمدی‌نویسی به دست می‌دهد؛ اثری که در دوره زندگی او و پس از آن در میان علاقه‌مندان به کمدی‌نویسی خلاق جایگاه خاصی یافت.

پیش از ورود به مباحث اصلی آسیب‌شناسی فیلم‌نامه‌های کمدی، ارائه تاریخچه‌ای نظریه‌های خنده، خالی از فایده نخواهد بود. در اینجا کلیتی کوتاه از این نظریه‌ها ارائه می‌شود و پس از اشاره‌ای به گام‌های برداشته شده در مسیر نگارش خلاقانه کمدی، نظریه ملوین هلیتزر ارائه می‌شود.